

Vitenskapskomiteen for mat og miljø
Postboks 222 Skøyen
0213 OSLO

Trondheim, 17.03.2022

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/2264

Saksbehandler:
Nora Nedkvitne

Vurdering av risiko og risikoreduserende tiltak på naturmangfold og dyrevelferd ved utøvelse av vårjakt som del av samisk tradisjon

Miljødirektoratet viser til samhandlingsavtalen inngått mellom Miljødirektoratet og VKM 31.01.2019, samt belastningsfullmakt for oppdrag til VKM på risikovurdering i 2022 og ber med dette VKM om å foreta en vurdering av risiko og risikoreduserende tiltak på naturmangfold og dyrevelferd ved utøvelse av vårjakt på andefugl.

Bakgrunn for saken

Vårjakt på ender er en del av den samiske jakt- og fangstkulturen med tradisjoner langt tilbake i tid. Tradisjonell bruk, herunder samisk bruk, er imidlertid ikke nødvendigvis i samsvar med nyere prinsipper for artsforvaltning. Vårjakt strider mot viltlovens prinsipp om at det ikke bør fastsettes jakttid for en art i hekke- og yngletiden. Dette er et prinsipp som er anerkjent internasjonalt, og som blant annet kommer til uttrykk i Bernkonvensjonen og EU sitt fugledirektiv.

Allikevel har det i flere omganger blitt fastsatt jakttid med kvoter for ett antall arter andefugl, som en del av samisk tradisjon og jaktutøvelse. Jakten er hjemlet i Viltlovens §15 som en unntaksbestemmelse og har blitt gjennomført siden 1994 som midlertidige prøveordninger, med ulike justeringer på art og antall i noen av disse periodene.

I 1995 og 1996 leverte Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) rapporter som vurderte populasjonsøkologiske effekter av vårjakt og oppsummerte den første av en treårig forsøksordning med vårjakt. Konklusjonen fra denne studien var at sårbarheten for jakt varierte mye mellom artene. Indirekte effekter av jakta var at mange ender forlot jaktområdet og at beitende hunner ble mer stresset. Det ble ikke funnet dårligere hekkesuksess hos de lokale bestandene, men at økt forstyrrelse og stress kan bidra til at vårjakt er en ugunstig høstingsstrategi sammenlignet med høstjakt.

Etter noen år uten vårjakt, ble det i 1999 åpnet for jakt igjen og siden da har jakten blitt gjennomført med flerårige tillatelser, den siste gjeldende fra 2013-2022, med en kvote på inntil 150 ind/år for artene storkand, siland og toppand.

Miljødirektoratet har ved flere anledninger frarådd å fortsette vårjakta i våre vurderinger i forbindelse med revisjon av forskrift om kvoteregulert vårjakt. Våre vurderinger har gått på at vårjakt er en ekstra dødelighetsfaktor for fuglene det jaktes på. På våren skal fuglene gå til hekking for å produsere nye individer som det kan høstes bærekraftig av, så lenge bestandssituasjonen tilsier dette. Høsting skal bare tillates for arter som produserer et høstingsverdig overskudd, jf. naturmangfoldloven § 16. I tillegg er vi bekymret for den generelle forstyrrelsen på andre arter og utilsiktet felling av andre arter i hekketiden.

Resultatene fra dette oppdraget til VKM skal benyttes sammen med en totalvurdering rundt de samiske kulturelle tradisjoner og betydningen vårjakt har for utøvelsen av disse, sett i lys av internasjonale forpliktelser av urfolksrettigheter.

Oppdrag:

1. Miljødirektoratet ber VKM om en vurdering av risiko og risikoreduserende tiltak på naturmangfold og dyrevelferd ved utøvelse av vårjakt på ender.
2. VKM skal i denne vurderingen beskrive eventuelle risikoreduserende tiltak, ved ulike scenarier for uttak, både artsutvalg og antall individer tillatt skutt.

Juridisk bakgrunn:

Lov om forvaltning av naturens mangfold (Naturmangfoldloven)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

Lov om jakt og fangst av vilt (viltloven) <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-29-38>

Forskrift om kvoteregulert vårjakt på ender fra 2013-2022, Kautokeino kommune, Finnmark

<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2013-06-03-573>

Norsk høyesteretts ankeutvalg- beslutning

<https://www.domstol.no/globalassets/upload/hret/avgjorelser/2021/april-2021/hr-2021-863-u.pdf>

Relevante rapporter/nettsteder etc:

- Jaren, Vemund. 1984. Andefuglundersøkelser og jakt i Kautokeino våren 1983. Rapport nr. 6. Fylkesmannen i Finnmark
- Vårjakt på ender i Kautokeino/Guovdageaidnu. Utredning fra et utvalg nedsatt av Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk 14.08.84
- Bustnes, J.O. & Nilsen, S. 1996. Treårig forsøksordning med vårjakt på ender i Kautokeino: en oppsummering. - NINA oppdragsmelding 445: 1-23
- Bustnes, J. O. & Nilsen, S. 1995. Populasjonsøkologiske vurderinger rundt vårjakt på ender i Kautokeino - NINA Oppdragsmelding 379: 1-24
- NOU 2004:28. Lov om bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold. Kap. 21 Utfordringer knyttet til urfolk og lokalbefolkninger.

Betingelser:

Risikovurderingsrapporten skal skrives på engelsk med et norsk sammendrag. Publisering av rapporten gjøres i dialog med Miljødirektoratet. Vi viser for øvrig til samhandlingsavtalen mellom Miljødirektoratet og VKM.

Frist for levering av rapporten er 1.10.2022.

Kontaktpersoner i Miljødirektoratet:

Jo Anders Auran, fagansvarlig seniorrådgiver, Viltseksjonen
Knut Morten Vangen, seksjonsleder, Viltseksjonen

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Janne Øvrebø Bohnhorst
seksjonsleder

Nora Nedkvitne
seniorrådgiver